

Cauza C-124/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

5 martie 2020

Instanța de trimitere:

Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

2 martie 2020

Reclamantă:

Bank Melli Iran, societate pe acțiuni de drept iranian

Pârâtă:

Telekom Deutschland GmbH

Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg

[*omissis*]

O r d o n a n ț ă

În litigiul

**BANK MELLI IRAN, societate pe acțiuni de drept iranian, [*omissis*]
Hamburg**

– reclamantă, apelantă și intimată în recurs –

[*omissis*]

împotriva

Telekom Deutschland GmbH, [*omissis*] Bonn

– pârâtă, intimată în apel și recurentă –

[*omissis*]

[*omissis*], Secția a 11-a civilă din cadrul Hanseatisches Oberlandesgericht [Tribunalul Regional Superior Hanseatic] a hotărât [*omissis*], la 2 martie 2020, următoarele:

- I. Suspendă procedura.
- II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare privind interpretarea articolului 5 primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului din 22 noiembrie 1996 de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta (JO 1996, L 309, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 75), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 al Comisiei din 6 iunie 2018 (JO 2018, L 199 I, p. 1): **[OR 2]**
  1. Articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este aplicabil numai atunci când operatorului economic din Uniunea Europeană în sensul articolului 11 din acest regulament îi sunt furnizate, direct sau indirect, instrucțiuni administrative sau jurisdicționale din Statele Unite ale Americii sau, pentru aplicarea articolului menționat, este suficient ca acțiunea operatorului economic din Uniunea Europeană să vizeze respectarea sancțiunilor secundare și în absența unor astfel de instrucțiuni?
  2. În cazul în care răspunsul Curții la prima întrebare ar fi în sensul că a doua variantă este valabilă, articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 se opune unei interpretări a dreptului național potrivit căreia, pentru partea care reziliază este posibil să declare inclusiv rezilierea unui raport obligațional cu executare succesivă cu un partener inclus în lista Specially-Designated-Nationals (SDN) (lista cetățenilor special desemnați) de către Office of Foreign Assets Control (OFAC) (Biroul de supraveghere a activelor străine) din Statele Unite ale Americii – așadar, inclusiv rezilierea având ca motiv respectarea sancțiunilor impuse de SUA –, fără să fie necesar un motiv de reziliere în acest sens și fără să fie necesar ca acesta să invoce și să dovedească în cadrul unui proces civil că motivul pentru declararea rezilierii nu ar fi, în orice caz, respectarea sancțiunilor din partea SUA?
  3. În cazul unui răspuns afirmativ din partea Curții la a doua întrebare, o reziliere ordinară care încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 trebuie considerată în mod necesar ca fiind nevalidă sau, pentru realizarea obiectivului regulamentului, sunt suficiente și alte sancțiuni, de exemplu, aplicarea unei amenzi?
  4. În cazul în care răspunsul Curții la a treia întrebare ar fi în sensul că prima variantă este valabilă, în lumina articolelor 16 și 52 din Carta

drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, pe de o parte, și a posibilității de acordare a derogărilor prevăzute la articolul 5 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, pe de altă parte, acest aspect este aplicabil și atunci când, prin menținerea relației comerciale cu partenerul contractual inclus în listă, operatorul economic din Uniunea Europeană este amenințat cu pierderi economice considerabile pe piața din SUA (în speță, 50 % din cifra de afaceri a grupului)?

Motivare:

Reclamanta este o bancă iraniană, constituită în conformitate cu dreptul iranian, care gestionează în Germania o sucursală cu sediul în Hamburg, în care lucrează 36 de angajați. Activitatea principală a reclamantei constă în desfășurarea operațiunilor de comerț exterior cu Iranul. **[OR 3]**

Pârâta este o filială a Deutsche Telekom AG și una dintre cele mai mari întreprinderi germane de prestări servicii de telecomunicații, cu sediul în Bonn. La nivel mondial, grupul dispune de 270 000 de angajați, dintre care mai mult de 50 000 se află în SUA, unde este realizat un procent de aproximativ 50 % din cifra de afaceri.

Între părți există un raport contractual cadru care permite reclamantei să reunească într-un singur contract toate conexiunile întreprinderii sale din diferite locații din Germania. În cadrul acestui raport contractual, reclamanta a solicitat pârâtei mai multe produse pe care ulterior pârâta le-a furnizat și le-a facturat. Aceste contracte constituie temeiul exclusiv pentru structurile interne și externe de comunicații ale reclamantei în Germania. În lipsa furnizării prestațiilor de către pârâtă, nu este posibil pentru reclamantă – în orice caz, în prezent – să participe la tranzacțiile comerciale prin intermediul sucursalei germane a acesteia.

Tranzacțiile lunare ale pârâtei realizate cu reclamanta se ridică la puțin peste 2 000 de euro. Reclamanta și-a îndeplinit întotdeauna la timp și integral obligațiile de plată față de pârâtă.

După rezilierea în anul 2018 de către SUA a Acordului cu Iranul din 14 iulie 2015 (Joint Comprehensive Plan of Action – JCPA) și reinstituirea subsecventă a sancțiunilor inițiale (Iran Transactions and Sanctions Regulations – ITSR), reclamanta este inclusă în lista de sancțiuni (Specially Designated Nationals and Blocked Person List – SDN) a OFAC (Office of Foreign Assets Control). O parte a regimului de sancțiuni constă în așa-numitele sancțiuni secundare („secondary sanctions”) potrivit cărora cetățenilor non-SUA le sunt interzise orice tranzacții cu persoanele și întreprinderile iraniene incluse în lista SDN.

Începând din 5 noiembrie 2018 au intrat în vigoare noi sancțiuni din partea SUA împotriva Iranului, îndreptate în special împotriva sectoarelor financiar, bancar și al petrolului. Reclamanta este vizată de acestea și, începând din 12 noiembrie 2018, ea a fost suspendată din rețeaua de telecomunicații a Society for Worldwide

Interbank Financial Telecommunication (SWIFT), o societate cooperativă de drept belgian.

Prin scrisoarea din 16 noiembrie 2018, pârâta a reziliat cu efect imediat toate contractele [omissis]. La aceeași dată, pârâta a transmis scrisori de reziliere identice către cel puțin încă patru clienți având legături cu Iranul și sediul în Germania. **[OR 4]**

Aceste societăți au în comun faptul că și ele sunt incluse în lista SDN a SUA. Pârâta a reziliat contractele cu un număr total de zece întreprinderi cu legături în Iran.

În cadrul unei proceduri de ordonanță președințială inițiată de reclamantă, Landgericht Hamburg [Tribunalul Regional din Hamburg] a dispus prin Hotărârea din 28 noiembrie 2018 [omissis] măsuri provizorii prin care a impus pârâtei executarea contractelor în derulare până la expirarea termenului legal de preaviz. [omissis]

Prin scrisoarea din 11 decembrie 2018 [omissis], pârâta a efectuat o nouă reziliere. Un extras din această scrisoare are următorul cuprins:

„[...] prin scrisoarea din 16 noiembrie 2018, am reziliat cu efect imediat prestațiile prezentate în continuare. De asemenea, ca o măsură de precauție, prin prezenta procedăm la rezilierea ordinară a acestor prestații la următorul termen posibil.”

Pentru anumite contracte, termenele legale de preaviz au expirat deja la 25 ianuarie 2019, la 10 februarie 2019, la 13 martie 2019 și la 10 și la 25 septembrie 2019, respectiv la 30 ianuarie 2020. Celelalte contracte continuă să se deruleze până la 22 august 2020, respectiv până la 7 ianuarie 2021.

Reclamanta a solicitat în primă instanță obligarea pârâtei de a lăsa active toate liniile convenite prin contract.

Landgericht a obligat pârâta la executarea contractelor până la expirarea termenului legal de preaviz respectiv și a respins acțiunea în rest. Acesta a considerat că rezilierea ordinară a contractelor în litigiu efectuată de pârâtă este validă. În special, aceasta nu ar încălca articolul 5 din Regulamentul nr. 2271/96.

Reclamanta a formulat apel împotriva părții din hotărâre prin care a fost respinsă acțiunea. Ea își menține opinia potrivit căreia rezilierea ordinară declarată de pârâtă ar încălca articolul 5 din Regulamentul nr. 2271/96 și, prin urmare, nu ar fi validă.

După pronunțarea hotărârii de către Landgericht, pârâta a dezactivat una dintre liniile în litigiu, ca urmare a expirării termenului legal de preaviz, la 10 februarie 2019. Toate celelalte linii sunt în continuare active. **[OR 5]**

II.

Soluționarea litigiului depinde de interpretarea articolului 5 primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 2271/96 al Consiliului din 22 noiembrie 1996 de protecție împotriva efectelor aplicării extrateritoriale a unei legislații adoptate de către o țară terță, precum și a acțiunilor întemeiate pe aceasta sau care rezultă din aceasta (JO 1996, L 309, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 75), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2018/1100 al Comisiei din 6 iunie 2018 (JO 2018, L 199 I, p. 1). Pentru acest motiv, este necesar ca, înainte de soluționarea apelului formulat de reclamantă, să se suspende procedura, iar Curtea să pronunțe o decizie preliminară în temeiul articolului 267 primul paragraf litera (b) și al treilea paragraf TFUE.

Părțile sunt în dezacord cu privire la validitatea rezilierii ordinare din 11 decembrie 2018 [*omissis*] prin care pârâta intenționează să pună capăt relației sale comerciale cu reclamanta. Dreptul la rezilierea ordinară a contractelor căruia îi este aplicabil dreptul german decurge în mod incontestabil din condițiile generale de livrare ale pârâtei.

Reclamanta consideră că rezilierea ar încălca articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 și, prin urmare, ar fi nevalidă. Pârâta consideră că nu ar exista o încălcare a articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96.

1. a) Cu privire la prima întrebare preliminară:

Reclamanta susține că rezilierea efectuată de pârâtă ar avea ca motivare doar neîncălcarea sancțiunilor secundare instituite de Statele Unite ale Americii. Totuși, aceasta nu a dovedit că rezilierea ar fi fost precedată de instrucțiuni administrative sau jurisdicționale directe sau indirecte provenite din SUA. Oberlandesgericht Köln [Tribunalul Regional Superior din Köln] a considerat într-o hotărâre din 7 februarie 2020 [*omissis*] că într-un astfel de context, articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 nu ar mai fi deja aplicabil. Instanța de trimitere nu este de acord cu această opinie, ci consideră că este suficientă doar existența sancțiunilor secundare, întrucât numai în acest mod poate fi pusă efectiv în aplicare interdicția vizată la articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 de respectare a unor astfel de sancțiuni.

b) Cu privire la a doua întrebare preliminară:

Dreptul la rezilierea ordinară invocat de pârâtă nu presupune un motiv de reziliere. Pârâta consideră că articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 nu ar modifica situația, întrucât această dispoziție i-ar lăsa libertatea antreprenorială de a pune capăt în orice moment relației comerciale cu reclamanta [OR 6]. Motivele nu prezintă importanță în această privință.

În acest sens, ea se întemeiază pe „Nota de orientare – Întrebări și răspunsuri: adoptarea actualizării «legii de blocaj»” a Comisiei din 7 august 2018 (C/2018/5344, JO C 277 I din 7 august 2018, p. 4-10).

Aceasta prevede la punctul 5:

„Obligă «legea de blocaj» operatorii UE să facă afaceri cu Iran și Cuba? Cum se așteaptă să se poziționeze aceștia între legislația extrateritorială vizată și «legea de blocaj»?

Operatorii UE au libertatea de a-și desfășura activitatea după cum consideră de cuviință, în conformitate cu legislația UE și cu legislațiile naționale aplicabile. Acest lucru înseamnă că ele sunt libere să aleagă dacă să înceapă să lucreze, să continue sau să înceteze operațiunile comerciale în Iran sau în Cuba, și dacă se implică sau nu într-un sector economic pe baza evaluării situației economice. Scopul «legii de blocaj» este exact acela de a se asigura că astfel de decizii comerciale rămân libere, adică nu sunt impuse operatorilor UE de către legislația extrateritorială, pe care dreptul Uniunii nu o recunoaște ca fiind aplicabilă acestora.”

Mai multe instanțe germane interpretează acest răspuns asemenea pârâtei, în sensul că aceasta își poate exercita în orice moment dreptul convenit prin contract la rezilierea ordinară a contractelor, fără indicarea motivelor. În cadrul unei decizii de îndrumare (*Hinweisbeschluss*) din 1 octombrie 2019, Oberlandesgericht Köln [*omissis*] a considerat în mod expres că încetarea contractului ar putea avea loc și din „motive specifice politicii externe a SUA”.

Instanța de trimitere consideră că, având în vedere răspunsul Comisiei, această interpretare a articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este posibilă, dar consideră și în această privință că norma nu își mai atinge obiectivul în acest caz. În consecință, mai adecvată pare interpretarea conform căreia o reziliere al cărei motiv determinant este respectarea sancțiunilor SUA, încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96. În schimb, dacă acțiunea se întemeiază pe considerente pur economice, fără o legătură concretă cu sancțiunile, aceasta nu încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, deoarece altfel **[OR 7]** nu s-ar putea pune niciodată capăt relațiilor comerciale cu Iranul. Această opinie este exprimată în doctrina germană [*omissis*].

Ca o consecință a acestei abordări, pârâta ar trebui să explice în mod excepțional motivele rezilierii, cel puțin, să explice și să dovedească faptul că decizia de reziliere a contractului nu a fost luată pentru că altfel s-ar teme de inconvenientele de pe piața din SUA. În lipsa acestor explicații nu s-ar putea stabili dacă rezilierea încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96.

c) Cu privire la a treia întrebare preliminară:

Instanța de trimitere consideră că o reziliere care încalcă articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 este nevalidă. În dreptul civil german, aceasta decurge din articolul 134 din Codul civil. Textul dispoziției este următorul:

Un act juridic care încalcă o interdicție stabilită de lege este nul atunci când legea nu prevede altfel.

Instanța de trimitere consideră articolul 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 ca fiind o dispoziție de interdicție în acest sens.

Cu toate acestea, articolul 9 din Regulamentul nr. 2271/96 prevede că fiecare stat membru determină sancțiunile eficiente, proporționale și disuasive în cazul nerespectării oricărei dispoziții relevante a regulamentulului. Prin intermediul articolului 82 alineatul (2) prima teză din Regulamentul privind comerțul exterior (denumit în continuare „AWV”) coroborat cu articolul 19 alineatul (4) prima teză punctul 1 și cu alineatul (6) din Legea privind comerțul exterior (denumită în continuare „AWG”), Republica Federală Germania a calificat drept contravenție o încălcare a articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96 și a sancționat-o cu o amendă de până la 500 000 de euro.

Având în vedere prejudiciile economice posibile pentru pârâtă în cazul excluderii de pe piața din SUA, ar putea fi considerat neproporțional faptul ca aceasta să fie împiedicată să pună capăt raportului contractual cu reclamanta, în loc să i se aplice (numai) o amendă. În plus, din punctul de vedere al instanței de trimitere, regulamentul nu vizează în mod direct protecția reclamantei. **[OR 8]**

d) Cu privire la a patra întrebare preliminară:

Cea de a patra întrebare preliminară are legătură cu ultimele considerații expuse.

Din punctul de vedere al instanței de trimitere, interdicția de respectare a sancțiunilor secundare duce la o dilemă pentru operatorii economici din Uniunea Europeană precum pârâta, pentru protecția cărora ar trebui să servească regulamentul, conform preambulului acestuia. Dacă aceștia respectă dreptul Uniunii, vor fi amenințați cu excluderea de pe piața din SUA; dacă respectă sancțiunile, atunci încalcă dreptul Uniunii. Având în vedere forța de impunere efectivă a sancțiunilor SUA, în cazul respectării dreptului Uniunii, în anumite condiții, operatorii economici din Uniunea Europeană sunt amenințați cu pierderi economice considerabile. Grupul Telekom realizează 50 % din cifra sa de afaceri pe piața din SUA. În opinia instanței de trimitere, acest risc nu este compensat suficient prin dreptul la despăgubiri prevăzut la articolul 6 din Regulamentul nr. 2271/96. Situația este identică pentru posibilitatea de acordare a derogărilor prevăzută la articolul 5 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 2271/96. Având în vedere obiectivul regulamentulului de evitare a aplicării sancțiunilor secundare față

de operatorii economici din Uniunea Europeană, practica de autorizare ar trebui să fie concepută într-un mod mai degrabă restrictiv, astfel încât să existe elemente potrivit cărora, în acest scop, să nu fie suficiente doar pierderile economice posibile. În acest context, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul că, în cazul riscului unor pierderi economice considerabile pe piața din SUA, o interdicție generală de separare de un partener de afaceri – în plus, ne semnificativ din punct de vedere economic – în vederea prevenirii acestor pericole, este compatibilă cu libertatea antreprenorială protejată prin articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cu principiul proporționalității consacrat la articolul 52 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

2. Relevanța întrebărilor preliminare pentru acțiunea principală:

Răspunsul la întrebările preliminare este determinant pentru soluționarea litigiului pendinte în fața instanței de trimitere, întrucât de acesta depinde aspectul dacă rezilierea ordinară efectuată de pârâtă este sau nu este validă. De asemenea, articolul 7 prima teză din Regulamentul german privind comerțul exterior (AWV) citat de reclamantă nu poate fi invocat pentru soluționarea litigiului. [OR 9]

Articolul 7 prima teză din AWV are următorul cuprins:

Este interzisă depunerea unei declarații în cadrul tranzacțiilor de comerț exterior prin care un cetățean participă la un boicot împotriva altui stat (declarație de boicotare).

Independent de aspectul dacă declarația de reziliere constituie, de fapt, o declarație de boicotare în sensul dispoziției menționate, din punctul de vedere al instanței de trimitere, domeniul său de aplicare nu îl depășește pe cel al articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, ceea ce înseamnă că, dacă rezilierea ordinară efectuată de pârâtă ar fi validă în temeiul articolului 5 primul paragraf din Regulamentul nr. 2271/96, aceasta nu încalcă nici articolul 7 prima teză din AWV.

Lauenstein	Dr. Büßer	Dr. Brauer
Președintele completului de judecată al Oberlandesgericht	Judecător al Oberlandesgericht	Judecător al Oberlandesgericht